

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Кафедра географії та геоекології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри

доц. Семенюк Л.Л.
”31” серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
КОМПЛЕКСНОЇ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ТА СУСПІЛЬНО-
ГЕОГРАФІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Напрямок підготовки/спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)
(шифр і назва напрямку підготовки)

ОПП Середня освіта (Географія та Мова і література (англійська))/
(назва ОПП)

Факультет природничо-географічний
(назва факультету)

2021-2022, 2022-2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної комплексної фізико-географічної та суспільно-географічної практики для студентів 3 курсу спеціальності **014.07 Середня освіта (Географія), ОПП Середня освіта (Географія та Мова і література (англійська))**.

Розробники:

кандидат географічних наук, доцент Гелевера О.Ф.,

кандидат географічних наук, доцент Семенюк Л.Л.

Робочу програму схвалено на засіданні **кафедри природничих наук та методик їхнього навчання**

Протокол від “31” серпня 2021 року №1

Зав. кафедри _____ (Семенюк Л. Л.)
(підпис)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ТА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u>	Нормативна	
Загальна кількість годин – 135	Спеціальність: <i>014.07 Середня освіта (Географія)</i> ОПП: Середня освіта (Географія та Мова і література (англійська))	Рік підготовки:	
		3,4-й	
		Семестр	
		6,7-й	
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Практичні, семінарські	
		-	-
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		135 год.	
		Консультації:	
		-	-
		Вид контролю:	
		Диф. зал. (6,7)	

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ ПРАКТИКИ

Навчальна комплексна фізико-географічна та суспільно-географічна практика є невід'ємною складовою системи підготовки вчителів-географів. Роль польових практик різко підвищується в період економічної та екологічної криз, коли через пізнання реальних природних та суспільних об'єктів зростає необхідність формування у студентів географічного мислення, екологічної свідомості, почуття патріотизму.

При формуванні робочої програми враховані наступні нормативні документи: Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII; Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII; Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом МОН України від 08.04.1993 № 93; Рекомендація про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, розроблених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» у 2013 році; Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською і студентською молоддю, затверджену наказом МОН України від 02.10.2014 р. №1124; Положення про організацію освітнього процесу в Центральнотуркменському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка (2016-2017 н.р.), ОПП Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота - https://www.cuspu.edu.ua/images/pgf/geogr/OPP/OPP_geografiya_bak2016.pdf, а також Наскрізна програми практик спеціальності Середня освіта (Географія).

2.1. Метою практики є закріплення теоретичних знань, набутих студентами під час занять в аудиторіях при вивченні курсів «Фізична географія України», «Суспільна географія України», набуття й удосконалення практичних навичок і умінь для набуття компетентностей, визначених ОПП Середня освіта (Географія та Мова і література (англійська)) ознайомлення з природними об'єктами і процесами, формування компетентності щодо проведення польових географічних досліджень. Основною метою практики є ознайомлення з фізико - географічними особливостями, різноманіттям ландшафтних комплексів України, різних типів населених пунктів, промислових та сільськогосподарських підприємств та підприємств невиробничої сфери на прикладі території Центру та Півдня України.

Об'єкт дослідження природно-територіальні та виробничо-територіальні комплекси району проведення практики.

2.2. Основні завдання практики:

- набуття студентами професійних якостей майбутнього фахівця відповідно до ОПП;
- оволодіння навичками проведення польових географічних досліджень самостійно і у складі бригади (6-7 студентів);
- сформувати навички камеральної обробки результатів власних і групових (бригадних) спостережень і вимірювань;

- оволодіння вміннями і навичками аналізу причинно-наслідкових зв'язків природних явищ і процесів, самостійної роботи під час польових географічних досліджень;
- вивчення різних типів населених пунктів, промислових та сільськогосподарських підприємств;
- ознайомлення з археологічними, історичними, архітектурними об'єктами, культурними процесами, особливостями природокористування та природоохоронними проблемами регіону;
- навчання студентів методам комплексного вивчення території з позицій її соціально-економічного використання;
- набуття студентами навичок і прийомів ведення стаціонарних та маршрутних економіко-географічних досліджень і спостережень, збору польової інформації про природні, соціально-економічні, культурно-історичні ресурси досліджуваної території.

2.3. У результаті проходження практики у студента мають бути сформовані такі компетентності:

Загальні компетентності:

ЗК3 – здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності.

ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя.

ЗК5 – здатність застосовувати набуті знання на практиці, критично сприймати інформацію, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, адаптуватися та діяти в новій ситуації.

ЗК6 – навички забезпечення безпеки життєдіяльності та здорового способу життя, збереження здоров'я і високої працездатності.

ЗК8 – здатність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ЗК11 – навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати автономно та в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК4 – володіння методикою географічних та педагогічних досліджень, здатність виконувати польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, інтерпретувати отримані результати досліджень, застосовувати їх у професійній діяльності.

ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного сприйняття інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, вміння встановлювати географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства.

ФК11 – здатність до розуміння та пояснення особливостей фізико-географічних об'єктів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; географічного аналізу закономірностей просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояву фізико-географічних закономірностей у межах океанів, материків, України та її регіонів.

ФК12 – здатність пояснювати геоecологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем, прагнення до збереження навколишнього середовища, раціонального природокористування, охорони ландшафтного різноманіття та біорізноманіття, природоохоронної та природно-заповідної діяльності, розуміти та пояснювати стратегію збалансованого розвитку людства.

ФК13 – здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.

2.4. Програмні результати практики

ПРН2 – *описує* основні механізми функціонування природних комплексів, суть територіальної організації суспільства, окремих їх компонентів, *класифікує* зв'язки та залежності між компонентами, *знає* причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них;

ПРН3 – *знає і розуміє* принципи і закономірності будови і функціонування ландшафтної оболонки Землі, особливості фізико-географічних об'єктів і процесів у геосферах, взаємозв'язків у ландшафтах та біогеоценозах; *пояснює* закономірності просторової диференціації ландшафтної оболонки та прояв фізико-географічних закономірностей на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях, у межах океанів, материків, України та її регіонів; *розуміє* геоекологічні аспекти функціонування природно-техногенних систем та *усвідомлює* важливість охорони навколишнього середовища;

ПРН5 – *знає та розуміє* закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.

ПРН8 – географічно *мислить, критично сприймає* інформацію; *пояснює* основні фізико-географічні та суспільно-географічні процеси, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації; *встановлює* географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства;

ПРН9 – *встановлює* закономірності територіальної організації суспільного виробництва та населення, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах;

ПРН11 – *виконує* польові дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів, педагогічні дослідження, *інтерпретує* отримані результати досліджень, *застосовує* їх у професійній діяльності;

ПРН17 – *організовує* співпрацю учнів і вихованців та ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях), визначає оптимальні шляхи організації учнівського колективу в різних видах діяльності.

2.6. Вимоги до знань і вмінь студентів за результатами практики

Знання:

- правил техніки безпеки в польовому таборі та маршрутах під час подорожі;
- головні фізико- та економіко-географічні особливості досліджуваної території;
- методи польових досліджень території та обробки зібраної інформації;
- алгоритми дослідження ПТК, ВТК, соціально-побутових та рекреаційних комплексів;
- методики проведення польових географічних досліджень;
- особливостей проведення подорожей з учнівською і студентською молоддю.

Вміння:

- вести маршрутні спостереження;
- застосовувати методи збору та обробки інформації;

- співставляти власні спостереження з матеріалами навчальної та наукової літератури;
- давати географічну характеристику об'єктам дослідження;
- будувати комплексні фізико-географічні профілі;
- вести індивідуальні польові щоденники;
- готувати звіт і публічно захищати результати польових досліджень.

3. РЕГІОН І ТЕРМІНИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Регіоном проведення комплексної навчальної фізико-географічної та суспільно-географічної практики є території Кіровоградської, Миколаївської, Херсонської та Дніпропетровської областей.

Терміни проведення. Комплексна навчальної фізико-географічна та суспільно-географічна практика проводиться у шостому та сьомому семестрах. Загальна тривалість практики – близько трьох тижнів.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Організацією навчальної фізико-географічної та суспільно-географічної практики студентів 3 курсу опікується деканат природничо-географічного факультету, а також випускова кафедра географії та геоекології. В процесі планування навантаження призначаються керівник і заступники керівника практики з числа викладачів кафедри. Кількість заступників визначається нормативними документами (Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською і студентською молоддю, затверджену наказом МОН України від 02.10.2014 р. №1124, розд. 3, п.6). Де зазначено, що у разі виїзду групи студентів за межі населеного пункту їх проживання керівний склад групи призначається із розрахунку: один керівник та один заступник, а за умови перевищення чисельності групи 25 осіб, ще один заступник на кожні 10 осіб.

Враховуючи специфіку умов проведення виїзної практики, заняття навчальної практики прирівнюються до змісту аудиторних лабораторних занять – тільки в польових природних умовах. Лабораторний принцип проведення польової навчальної практики ґрунтується на виключно дослідницькому характері польових занять. Тому на кожного керівника практики не може бути заплановано більше однієї підгрупи студентів у один і той же час.

Під час проходження польової практики застосовується бригадний принцип навчання і господарювання. Ще впродовж підготовчого періоду студенти розподіляються на бригади по 5-8 осіб. Вибираються бригадири, розподіляються обов'язки у бригаді щодо навчального процесу, побутових питань, різноманітних змагань і розважальних заходів. Наш багаторічний досвід такої організації польових практик підтвердив ефективність саме такого підходу.

Навчальна практика з географії повинна проводитись у світлову частину дня, обсягом не менше 6 академічних годин. В цей об'єм часу включені: переміщення до об'єкту польових досліджень, робота на об'єкті та повернення з об'єкту практики.

Обов'язки керівника і заступників керівника практики. Керівник і заступники керівника практики забезпечують організацію і проведення практик відповідно до навчального плану, наскрізної і робочих програм практик. До обов'язків керівника і заступників керівника практики належить:

- проведення інструктажу студентів з техніки безпеки;
- створення належних безпечних умов для життя і побуту студентів при проведенні польових робіт;
- організація навчального процесу на належному науковому та методичному рівні;
- завчасне визначення місця проведення, місця розташування польового табору;
- контроль навчального процесу та дисципліни в колективі студентів;
- консультування студентів при виконанні ними польових досліджень та спостережень і контролю самостійної роботи;
- прийняття у студентів звіту про проходження польової практики та своєчасне виставлення заліку;

Обов'язки студентів. До обов'язків студентів належать:

- прослухати інструктаж, засвідчити у спеціальному журналі кафедри знання та згоду неухильно дотримуватись правил техніки безпеки при проходженні польової навчальної практики;
- дотримуватись загальних організаційних вимог і дисципліни при проходженні практики;
- дотримуватись розпорядку дня, запровадженого у польовому таборі, виконувати розпорядження керівника і заступників керівника практики, а також бригадира своєї бригади;
- брати активну участь у польових маршрутах та інших заходах навчальної роботи, що передбачені програмою практики;
- виконувати усі передбачені програмою практики завдання;
- вести щоденник практики, створювати плани місцевості та інші види документації, визначені керівником практики, брати участь у підготовці і захисті звіту про її проходження.
- отримати залік за підсумками проходження навчальної практики.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Комплексна навчальна фізико-географічна та суспільно-географічна практика студентів 3 курсу складається з трьох періодів: 1) Організаційно-підготовчий період; 2) Польовий маршрутний період; 3) Камеральний (завершальний) період.

3.1. Організаційно - підготовчий період (етап)

Організацію практики розпочинається задовго до її проведення (на початку навчального року) з призначення керівника та його заступників, які складають загальний план проведення практики. Потім складається календарний план проведення маршрутів та визначається місце розташування табору. Протягом другого семестру проводяться загальні збори студентів, які від'їжджають на практику. На зборах керівник і заступники керівника знайомлять студентів основними задачами, технікою безпеки, порядком від'їзду та проведення практики. Студенти одержують інформацію щодо спорядження, яким вони будуть забезпечені та списку особистих речей, які необхідно їм взяти з собою.

Керівник розділяє студентів на бригади по 5-8 осіб. Назначаються бригадири, які мають відповідні права та обов'язки. Важливе значення має ознайомлення з особливостями фізико-географічних умов району проведення практики. З цією метою керівник практики читає лекції та дає завдання студентам для самостійного вивчення літературних та фондових джерел.

Учбово-методична підготовка включає:

- а). ознайомлення студентів з цілями і завданнями практики, методами і прийомами роботи, методикою ведення польових щоденників;
- б). попереднє вивчення програми практики, засвоєння видів звітної документації підприємств та організацій;
- в). ознайомлення з літературою та картографічними матеріалами стосовно складення економіко-географічної характеристики базового пункту практики.

Напередодні від'їзду проводиться інструктаж з техніки безпеки. Керівником перевіряється готовність студентів до практики (медичні довідки, наявність обладнання, необхідних приладів, матеріалів, продуктів харчування, засобів гігієни тощо для тривалої табірної стоянки в межах ландшафтного парку).

3.2. Польовий період (етап)

Основними задачами цього періоду є вивчення природних умов території, облаштування табору, проведення маршрутних подорожей, описування природних та господарських об'єктів з використанням щоденного нотування і фотографування, збирання колекцій порід і мінералів, щоденної первинної камеральної обробки результатів польових досліджень. Щоденні роботи:

- візуальні спостереження природних та промислових об'єктів;
- екскурсійні відвідини природних та промислових об'єктів;
- аналіз літератури та картографічних джерел;
- заслуховування тематичних повідомлень студентів;
- ведення щоденника польової практики.

Передбачено проведення пішохідних маршрутів, після кожного з яких студенти під керівництвом викладача проводять камеральну обробку польових матеріалів, оформляють польові щоденники, працюють з літературою, картами тощо. Вже в базовому таборі починається формування окремих розділів звіту. Студенти мають можливість постійно консультуватися у викладачів. Проводяться культурно-виховні та оздоровчі заходи.

3.3. Камеральний період (етап)

Як правило, виділяють щоденну, первинну та камеральну обробку польових матеріалів і камеральну роботу для підготовки звіту.

Первинна обробка польових матеріалів проводиться щодня після завершення маршруту. Вона включає: аналіз результатів маршруту – польових спостережень по кожному об'єкту та компоненту середовища. Під час завершальних камеральних робіт відбувається обробка польових щоденників, складаються карти, проводиться аналіз всього зібраного матеріалу, здійснюється написання завершального звіту, підготовка до його захисту, проводиться підсумковий контроль.

4. КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ПРАКТИКИ

День	маршрут	км	об'єкти	ночівля
1	Підготовчий етап: вирішення організаційних питань, проведення інструктажу з техніки безпеки, підготовка до виїзду			
2	м. Кропивницький – м. Бобринець – м. Миколаїв	250	м. Бобринець, заповідник «Сланецький Степ», Річки Південний Буг, Інгул м. Миколаїв, музей суднобудування і флоту	с. Радісний Сад
3	м. Миколаїв – м. Херсон	150	м. Миколаїв, Чорноморський суднобудівний завод, Миколаївський глиноземний завод, Херсонські гори	с. Антонівка
4	с. Антонівка – м. Херсон – с. Антонівка	50	м. Херсон, Херсонський державний університет, дельта Дніпра	с. Антонівка
5	с. Антонівка – м. Гола Пристань – м. Олешки - с. Раденськ	150	м. Гола Пристань, Біосферний заповідник «Чорноморський», м. Олешки, Олешківська Січ	Йодні озера
6	Йодні озера – Олешківські Піски – с. Раденськ	50	НПП «Олешківські Піски», еолові форми рельєфу, саги	Йодні озера
7	Йодні озера — м. Скадовськ	120	Рисові чеки, м. Скадовськ, Чорне море,	м. Скадовськ

			реакційні комплекси, о. Джарилгач, Джарилгацька затока	
8	м. Скадовськ – с. Асканія Нова – с. Щасливцеве	200	Біосферний заповідник «Асканія Нова», сухостепові ландшафти, сонячна електростанція	с. Щасливцеве
9	с. Щасливцеве – с. Стрількове – с. Щасливцеве	20	Азовське море, прибережні ландшафти, термальне джерело, солоні озера	с. Щасливцеве
10	с. Щасливцеве – оз. Генічеське - с. Щасливцеве	20	Затока Сиваш, Коса Арабатська Стрілька, соляні промисли	с. Щасливцеве
11	с. Щасливцеве – м. Геніченськ – м. Нова Каховка – с. Козацьке	200	м. Геніченськ, Каховська ГЕС, «Нібулон», вежа Вітовта, Винзавод та садиба князя Трубецького	с. Козацьке
12	с. Козацьке – м. Берислав – м. Кривий Ріг	300	м. Берислав, р. Дніпро, Каховське водосховище місто Кривий Ріг, «Арселор Міттал Кривий Ріг» , р. Інгулець	Криворізький педуніверситет
13	м. Кривий Ріг – с. Ганнівка – смт. Петрове – м. Кропивницький	300	Криворізький залізорудний басейн, село Ганнівка, Кочубеївські штольні	м. Кропивницький
14	Камеральні роботи. Складання звітів. Захист звітів. Отримання заліку з комплексної фізико-географічної практики			

У випадку карантинних обмежень чи в умовах дистанційного навчання через запроваджений військовий стан практику кожен студент проходить індивідуально.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО ПРОХОДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ПРАКТИКИ

1. На основі аналізу сайтів підприємств та інтернет-джерел скласти економіко-географічну характеристику (з фото) найбільших промислових підприємств міста Кропивницький (структура та особливості виробництва, основні технології, географічні аспекти постачання сировини та продажу готової продукції):

1. ПАТ «Ельворті»

2. ПАТ «Гідросила»
3. ПАТ НПП «Радій»
4. ПАТ «Зорянка»
5. ТДВ «М'ясокомбінат «Ятрань»

2. На основі аналізу інтернет-джерел та статистичних щорічників Кіровоградської області (читальний зал бібліотеки ЦДПУ) виконати наступні завдання та підтвердити їх картосхемами, графіками, діаграмами. Варіанти:

1. Проаналізувати динаміку, рівень, структуру, тенденції розвитку та внутрішньорегіональні відмінності **промисловості** Кіровоградської області за роки незалежності. Зробити висновки щодо деіндустріалізації економіки області.

2. Проаналізувати динаміку, рівень, структуру та тенденції розвитку внутрішньорегіональні відмінності **сільського господарства** Кіровоградської області за роки незалежності. Зробити висновки щодо трансформації структури с/г виробництва.

3. Проаналізувати динаміку, рівень, структуру, тенденції розвитку та внутрішньорегіональні відмінності **третинного сектора економіки (соціальної інфраструктури)** Кіровоградської області за роки незалежності.

3. Індивідуальне завдання – опис і характеристика **промислового/сільськогосподарського підприємства/закладу інфраструктури** свого населеного пункту.

4. Кожен студент має відвідати, сфотографуватися на їхньому фоні та описати:

- 1) **щонайменше шість фізико-географічних об'єктів** (об'єкти ПЗФ, родовища корисних копалин, річки, озера, водосховища, ліси, балки тощо);
- 2) **щонайменше шість суспільно-географічних об'єктів** (підприємства промисловості, транспорту, сільського господарства, сфери послуг, історико-культурні об'єкти тощо).

Передбачено проведення пішохідних маршрутів, після кожного з яких студенти проводять камеральну обробку польових матеріалів, оформляють польові щоденники, працюють з літературою, картами тощо.

Кожен студент робить комплексний географічний профіль від свого населеного пункту на відстань 200 км у напрямку, азимут, якого близький до вашого номеру у списку журналу помноженого на 20 (наприклад, для Василенко Діани $3 \cdot 20 = 60^0$ – азимут). Профіль має перетинати міста та інші цікаві об'єкти. На профілі за допомогою умовних знаків мають бути позначені: **фізико-**

географічні об'єкти (літобудова, родовища корисних копалин, рельєф, кліматичні показники, водні об'єкти, ґрунти, рослинний покрив) та **суспільно-географічні об'єкти** (населені пункти, підприємства промисловості, транспорту, енергетики..., спеціалізацію сільського господарства, історико-культурні об'єкти). Методичні вказівки для побудови профілю: <http://ep3.nuwm.edu.ua/17578/1/05-08-99.pdf>, http://aokornus.at.ua/STUDENTS/laboratorni_roboti_ch.2..pdf <https://vseosvita.ua/library/prakticna-robota-skladanna-ekonomiko-geograficnogo-profilu-191072.html>

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

5.1. Підготовка звіту

За наслідками практики студенти готують звіт, який має наступну орієнтовну структуру:

1. *Вступ.*
2. *Основна частина*, яка складається з пунктів, що відповідають дням практики. Тут детально описуються об'єкти практики, додається статистичний та ілюстративний матеріал щодо регіону проходження практики.
3. *Висновки.*
4. *Список використаних джерел.*
5. *Додатки*

Порядок брошурування звіту наступний:

- 1) титульний лист;
- 2) зміст;
- 3) список додатків;
- 4) вступ;
- 5) текст розділів;
- 6) список літератури;
- 7) додатки.

Важливою складовою звіту є додаток з фотографіями, де зафіксовані всі етапи проходження практики, об'єкти дослідження та проведені заходи. Фото звіт є необхідною складовою звіту.

Під час підготовки звіту кожен студент виконує відповідну частину роботи (розділи, карти, зарисовки). Перед заліком кожна бригада передає тексти звіту керівнику практики. Кожен студент повинен ознайомитись з усіма звітними матеріалами.

5.2. Захист звіту

Захист звіту відбувається публічно. Він включає доповідь бригадира (5-10 хв.) та відповіді на питання всіх членів бригади. Залік проводиться за результатами захисту і включає оцінку індивідуальної роботи студента за весь період практики. Кожен студент представляє матеріали індивідуальної роботи:

польовий щоденник, карти, конспекти лекцій, виписки із літературних джерел. Текст звіту і всі звітні матеріали підписують всі автори. Після захисту звітні матеріали передаються на кафедру для зберігання.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

Методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- частково-пошуковий;
- пошуковий;
- дослідницький.

За джерелами знань:

- словесні – розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія;
- наочні – демонстрація, ілюстрація;
- практичні – маршрутних спостережень, описовий, інструментальний, топографічного знімання, вимірювання, картографічний, ведення польових щоденників, документування відібраних зразків і проб, орієнтування на місцевості, підготовка і захист звіту.

За логікою пізнання:

- аналіз;
- синтез;
- узагальнення;
- історично-порівняльний;
- систематизації;
- класифікації;
- абстрагування.

Методи під час дистанційного навчання:

- телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відео лекції, on-line консультації, самостійна робота студентів з використанням освітніх платформ (Zoom, Classtime, Classroom, Wiki ЦДПУ) та месенджерів (Telegram, Viber, WhatsApp, Messedger);
- геоінформаційні (використання програмних ресурсів: Національний атлас України, Геоінформ України, Геологічний словник, Googl Earth тощо).

Форми оцінювання:

Підсумкове: диференційований залік.

Поточне:

- поточне опитування під час польових маршрутів;
- оцінювання вміння описування природних об'єктів та використання туристичного спорядження та приладів;
- оцінювання якості ведення та змісту польового щоденника;
- оцінювання самостійно виконаних індивідуальних завдань;
- оцінювання звіту;

4	10	6	25	10	10	10	25	
---	----	---	----	----	----	----	----	--

T1, T2 ... T3 – теми змістових модулів.

Критерії до бального оцінювання тем подаються в таблиці 6.1.

При підсумковому оцінюванні використовується нормована Шкала оцінювання (див. таблицю).

Таблиця 7.3.

Шкала оцінювання, згідно Положення про організацію навчального процесу у ЦДПУ імені В.Винниченка

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні посібники з польових фізико-географічних та суспільно-географічних практик.
2. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України. - К: Знання, 2003.
3. Роздатковий методичний матеріал (схеми, таблиці, карти тощо)
4. Електронні посібники, спеціальні сайти.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Заповідні куточки Кіровоградської землі. – Колектив авторів під заг. ред. Т.Л.Андрієнко. - Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2008. – 245 с.
2. Історія міст і сіл Української РСР. В 26 томах. Кіровоградська область – К.: Головна редакція Української Радянської енциклопедії, 1972. – 815 с.
3. Кизименко П. Пам'ять степів. Історичні нариси з минулого Кіровоградщини. – Кіровоград: ПВЦ Мавік, 2003. – 246 с.
4. Кривульченко А.І., Вовк В.М., Семенюк Л.Л. та ін. Кіровоградська область: Географічний атлас: «Моя мала Батьківщина». Відповідальний редактор Т.В.Погурельська. – К.: ТОВ «Видавництво «Мапа», 2012. – 20 стор.
5. Кіровоградська область (авт. – Кір'янов М.М., Козир І.А., Кривульченко А.І., Мирза-Сіденко В.М., Семенюк Л.Л., Чорний О.В.) / Енциклопедія

- сучасної України. – К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Т.ХІІІ.
6. Кіровоградщина. Історія рідного краю: навч.посібник. /за ред.. І.А.Козир. – Кіровоград: Імекс – ЛТД, 2012. – 304 с.
 7. Національний атлас України. – К.: ДНВП «Картографія», 2007. – 440 с.
 8. Маринич О.М. та ін. Фізична географія Української РСР. – К.: Вища школа, 1982.
 9. Природа Украинской ССР. Геология и полезные ископаемые. – К.: Наукова думка, 1986.
 10. Природа Украинской ССР. Животный мир. – К.: Наукова думка, 1984.
 11. Природа Украинской ССР. Животный мир, - К.: Наукова думка, 1985.
 12. Природа Украинской ССР. Растительный мир, - К.: Наукова думка, 1985.
 13. Природа Украинской ССР. Моря и внутренние воды, - К.: Наукова думка, 1987.
 14. Природа Украинской ССР. Почвы, - К.: Наукова думка, 1986
 15. Природа Украинской ССР. Ландшафты.- К.: Наукова думка, 1985.
 16. Географічна енциклопедія України. – Т.1-3. – К.:Укр.. енциклопедія, 1989-1993.
 17. Міхелі С.В. Основи Ландшафтознавства. - Київ-Камянець-Подільський: Абетка-Нова, 2002.
 18. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України. - К: Знання, 2003.
 19. Гавриленко О.П. Екогеографія України. - К.: Знання, 2008.
 20. Стецюк В.В., Ковальчук І.П. Основи геоморфології/ за ред. О.М. Маринича. - К.: Вища школа, 2005.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національний атлас України. Електронна версія.
2. http://uk.wikipedia.org/wiki/Фізична_географія_України
3. http://www.google.com.ua/search?hl=ru-UA&as_q=Геологічна+будова
4. http://moyaukraina.io.ua/s108585/korisni_kopalini_ukraeni
5. http://www.google.com.ua/search?hl=ru-UA&as_q=Корисні+копалини+України
6. http://www.franko.lviv.ua/faculty/geology/phis_geo/fourman/E-books-FVV/Interactive_books/Meteorology
7. http://www.uapravo.com/hro/text.php?lan=rus&id=12396&id_book=12389&id_parent=12398
8. <http://www.geograf.com.ua/>
9. https://geoknigi.com/book_view.php?id=456
10. <http://nature.land.kiev.ua/?chapter=2>
11. Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
12. Он-лайн енциклопедія «Британіка». Режим доступу: www.britannica.com

13. Україномовна версія он-лайн енциклопедія «Вікіпедія». Режим доступу:
www.uk.wikipedia.org
14. Науки про Землю/ Електронний довідник студента. Режим доступу:
<http://www.students.by/earth.htm>
15. Department of Earth Sciences [Електронний ресурс факультету наук про Землю Оксфордського університету (В. Британія)]. Режим доступу:
<http://www.earth.ox.ac.uk/~oesis/rocks>
16. www.nbu.gov.ua Національна бібліотека України ім. І.І. Вернадського
17. www.uk.wikipedia.org Україномовна версія он-лайн енциклопедія «Вікіпедія»
18. <http://www.ukrstat.gov.ua/> Державний комітет статистики
19. <http://www.me.gov.ua/> Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.
20. <http://kirstat.kw.ukrtel.net/> ГУС у Кіровоградській області
21. <http://minagro.gov.ua/> Міністерство аграрної політики та продовольства України